

BLUMENTHAL, MORITZ

**Några anteckningar om "Mjölkdroppen"
i anledning af dess tioåriga verksamhet i
Sverige.**

Stockholm : Palmquists
1911

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

BLUMMENTHAL, G. M.

Rec. Edin.
Välg.
Barn.
Fören.
(För)

NÅGRA ANTECKNINGAR

OM

”MJÖLKDROPEN”

I ANLEDNING AF DESS

TIOÅRIGA VERKSAMHET

I

SVERIGE

Kungl. biblioteket

0 0000 000010927

BLUMENTHAL & M.

NÅGRA ANTECKNINGAR

OM

"MJÖLKDROPEN"

I ANLEDNING AF DESS
TIOÅRIGA VERKSAMHET

I

SVERIGE

TRYCKT HOS
P. PALMQUISTS AKTIEBOLAG, STOCKHOLM 1911

WOLFF & BERENDSON

WOLFF & BERENDSON

OF WASHINGTON, D. C.

AND NEW YORK, N. Y.

1888

HENNES MAJESTÄT DROTTNING VICTORIA

TILLÄGNAS DESSA ANTECKNINGAR

UNDERDÅNIGAST

AF

MORITZ BLUMENTHAL.

HENRY MAJESTÉ PROTECTOR VICTORIA

THE GREAT BRITISH AMBASSADOR

TO THE

RIGHT HONOURABLE

*Fall julesnö och susa djupa mo!
Brinn österstjärna genom junikvällen!
Sverige, moder! Blif vår strid, vår ro,
Du land, där våra barn en gång få bo
Och våra fäder sofva under kyrkohällen.*

VERNER VON HEIDENSTAM.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

I det tack jag känner mig skyldig ägna alla och en hvar som visat mig välvilja och förståelse i mitt arbete för Mjölkdroppen, ber jag att särskildt få nämna min vördade vän framlidne Direktör August Reinhold och hans maka Fru Alma Reinhold, hvilken gjort det möjligt för mig att framlägga efterföljande anteckningar.

Stockholm i december 1911.

Författaren.

1. Die erste...
2. Die zweite...
3. Die dritte...
4. Die vierte...
5. Die fünfte...

Beethoven 1808-1827

Opus 10

I.

Den 13:de december 1911 ha jämt tio år förgått sedan den första Mjölkdroppen i Sverige — föregångslandet i detta afseende i Norden — började sin verksamhet. Om arten och graden af det arbete, som ligger före tidpunkten för själfva verksamhetens igångsättande, är här ej platsen att yttra många ord. Vare det nog sagdt att månadslångt och tidspillande arbete af många-handa art var af behofvet för förarbetenas verkställande.

Själffva företaget kunde som sagdt börjas den 13:de dec. 1901 i en lokal i Katarina församling med adress Nytorsgatan 25 B. Den svaga ekonomiska ställning verksamheten från början ägde, tvingade med nödvändighet till ett noggrant iakttagande af den största sparsamhet och gjorde det nödvändigt att vid inköp af utrustning och inredning öfva den största försigtighet. Många och berättigade anmärkningar gentemot utrustningen kunde nog från början framställas, men fattigdomens bjudande stämde manade kraftigt till ett försiktigt undvikande af hvarje utgift, som möjligen kunde insparas. Det var ju blott ett försök, om man så vill, ett experiment, som, om det sloge väl ut, sedermera kunde förbättras och så att säga moderniseras och fullkomnas.

Af en min patient och intresserad barnvän hade den första summan, 5,000 kr., skänkts till företaget, hvars utsikter och möjligheter af oss båda noggrant diskuterats.

Vi resonerade som så, att visar sig saken god och vinner den tilltro hos dem, som skola anlita verksamheten, skall det helt visst icke dröja, förrän goda människor, som göras uppmärksamma på detta för vårt land nya verksamhetsfält inom filantropiens rāmärken, skola sluta sig till oss och vi på detta sätt vinna anhängare, som både skulle kunna och vilja stödja oss.

Vårt resonemang var riktigt. Det har dessa flydda tio år nogsamt visat och mjölkdroppsarbetet är nu en hållbar länk i den kedja af gagnande företag, som värna om de små i samhället.

Till Katarina församling, där fattigdomen är som allra störst, förlades vårt arbete först och främst. Redan den första mottagningsdagen hade vi hjälpsökande oss tillsända genom församlingsdiakonissorna. Men dessa barn voro, minnes jag rätt, redan ganska gamla spädbarn, närmare det första året och sålunda icke i egentlig mening fullt lämpliga för våra afsikter. Snart nog ändrades detta förhållande och barn i spädare ålder sökte sig till oss.

På annat ställe i denna skildring skall jag utförligare redogöra för verksamhetens omfattning i medicinsk mening.

Länge dröjde det icke förrän dagspressen med den allra största vänlighet och välvilja gaf oss sitt stöd, och tack vare denna hjälp hittade snart nog besökande och intresserade till vår blygsamma och aflägsna boning. Ett oförlömmeligt och älskvärdt besök hade vi redan på våren 1902 af Friherrinnan Louise Falkenberg, född

Ekman, och med henne kommo de ljusare och mera förhoppningsfulla tiderna för Mjölkdroppen.

Arbetet fortsattes under växlande hopp och fruktan till i mars 1903, men de svårigheter vi hade att bekämpa för vårt ekonomiska bestånd gjorde, att tanken på att bilda en Förening »Mjölkdroppen» i Stockholm mognade och tog form på ett möte i Brummerska skolans högtidssal, till hvilket inbjudits barnavänner, som man hoppades kunna intressera för ändamålet. Detta möte ägde rum den 23 mars 1903.

Efter ett kortare inledningsföredrag vidtog en diskussion om ett framlagdt stadgeförslag, och resultatet blef bildandet af Föreningen »Mjölkdroppen» i Stockholm, i hvilken samtliga närvarande tecknade sig som ledamöter.

Ansvar för arbetet, som hittills hvilat på herrar förste stadsläkaren doktor Ivar Andersson, fattigvårdsinspektör Albin Lindblom och mig, öfvertogs nu af den nybildade Föreningen och under dess hägn och skydd har verksamheten i Stockholm vuxit sig stark och sökt att tillvinna sig ett, som jag tror, berättigadt förtroende.

Ännu en tid förblef Katarina Mjölkdroppe ensam, men den 18:de april 1904 öppnades Adolf Fredriks Mjölkdroppe och efterföljdes den 24 november 1905 af Östermalms samt den 9:de januari 1906 af Kungsholmens Mjölkdroppe.

År 1910 anslöt sig den redan i full gång varande Mjölkdroppen i Jakob och Johannes till Föreningen Mjölkdroppen i Stockholm. Nu har alltså Föreningen sin verksamhet fördelad på fem anstalter i olika delar af

staden, hvarje anstalt under sin särskilda lokalkommittés närmaste omvårdnad.

För de respektive lokalkommittéernas sammansättning samt de olika anstalternas ekonomi hänvisar jag till Föreningen Mjölkdroppens i Stockholm årsberättelse för 1910.

Detta är i korta drag förloppet af Föreningens utbredning i Stockholm. Nämner jag nu, att jämsides, men fullt oberoende af Föreningens verksamhet, äfven inom Maria församling en Mjölkdropsanstalt finnes och att Hagalund äfven har en sådan, har jag redogjort för utbredningen af Mjölkdropsarbetet i Stockholm med omnejd.

Men det är icke blott i Stockholm fattigdomen frodas och det är icke ensamt här de späda barnarösterna finna öron, som lyssna till och uppfatta deras stilla klagan, och hjärtan som förstå, att äfven de späda kunna ha anspråk på en människovärdig tillvaro med huld, skydd och omvårdnad.

Länge hade vi ej arbetat förrän Göteborg följde vårt föredöme, och nu finnas där i staden sex anstalter i full verksamhet, hvilka, arbetande efter samma principer som våra, lämna omvårdnad åt späda barn, hvilka däraf ha berättigadt behof.

Efter Göteborg kommo andra samhällen och i närvarande nu finnas Mjölkdroppar i Norrköping, Karlstad, Malmö, Hälsingborg, Uppsala, Lund, Falun, Gäfle, Örebro, Luleå, Sundsvall, Kristianstad, Jönköping, Karlskrona och Visby. För riktigheten af den kronologiska ordning, i hvilken jag uppräknat dessa anstalter, vågar jag emellertid ej påtaga mig ansvaret, enär jag från ett par håll saknar svar på de frågor, jag i detta hänseende

tillställt anstalterna. Nobelverken i S:t Petersburg ha för sin personal anordnat en Mjölkdroppe efter svensk modell och i Helsingfors finnes det likaledes en anstalt.

Af det sagda framgår, att denna verksamhet gått stadigt framåt på sitt segertåg i människokärlekens tecken och med ett resultat, som väl kan sägas vara värdt att beakta, då man räknar med de fredliga framgångar vårt fosterland har att anteckna som sina.

II.

För att rätt och rättvist kunna bedöma ett arbete sådant som Mjölkdroppens är det nödvändigt att äga kännedom om, hur detta arbete bedrifves. Det lider intet tvifvel, att åtskilliga missförstånd och misstolkningar härvidlag smugit sig in, och det vore önskligt, att de, som sätta sig till doms öfver arbetet, också ville göra sig mödan att innan dess taga del af det-samma och icke blott på hörsägnen eller på lösa omdömen fota och uttala åsikter, som kunna skada eller menligt inverka på ett arbete, som, säga hvad man vill, har och visat sig hafva en stor betydelse för ett afsevärdt antal medmänniskors framtid, hälsa och sociala fort-komst.

Först må här högt och tydligt sägas om den i Sverige arbetande Mjölkdroppen, att den har icke en dag arbetat utan att noggrant hålla i minnet den främsta af alla sanningar, då det gäller uppfödningen af späda barn: att den bästa och enda fullt riktiga näringen för ett spädt barn är och förblir modersmjölken.

Hur ofta har man icke på tal om Mjölkdroppen hört den förmodan uttalas, om det vore riktigt att åsidosätta uppfödningen vid bröstet och om det vore rätt att så där »kritiklöst» utlämna mjölk och mjölkbland-

ningar åt mödrar till späda barn. Något sådant har aldrig förekommit och förekommer heller icke, så vidt jag har mig bekant, på någon svensk Mjölkdroppe.

Första paragrafen i Föreningens stadgar lyder som följer:

»Föreningen har till ändamål att åt späda barn i Stockholm, hvilka härutaf äro i behof, bereda tillfälle till erhållande af lämplig näring.

Detta vill föreningen söka ernå genom lokalafdelningar inom olika stadsdelar med uppgift att arbeta för tillhandahållande af för späda barn passande mjölkblandningar under uppmärksammande af digifningens bibehållande så vidt möjligt.»

Vi, som ha glädjen att arbeta i denna verksamhet, göra det helt visst alla under den tysta förutsättningen, att orden: »hvilka härutaf äro i behof», tolkas så, att de innebära en giltig anledning för anordnande af en artificiell uppfödning. Skälen för giltighet äro, med ett klientel sådant som vårt, af skiftande art. Slutorden i paragrafen ha nog tillkommit mera för att för allmänheten påpeka, att läkarna verkligen aktgifva på digifningens betydelse för de späda barnen, än för att uppmana anstalternas läkare till ett sådant aktgifvande.

Vi arbeta som regel i kretsar, där oviljan hos mödrarna att gifva bröstet torde få anses i det närmaste utesluten. Det är helt andra skäl som tvinga mödrarna att söka sin tillflykt till Mjölkdropparna.

I de flesta fall äro de *gifva* mödrar, som kunna gifva di, af hemmens fattigdom tvingade att genom utarbete, på fabriker, med städning i hjälphus o. dyl. bidra till familjens underhåll. Och ingen må väl förundra sig öfver, att en moder till många barn, i ett

hem där fattigdomens spöke grinar styggt, söker sin tillflykt till Mjölkdroppen, där hon vet, att hon kan få hjälp och god hjälp för sitt lilla späda barn och samtidigt ej betages förmågan att äfven arbeta för de öfriga i hemmet.

Vantolkningar utsättes man ju lätt för, men det kännes onekligen litet bittert att missförstås just på den punkt, där man handlar mest uppmärksam och vaket och där man försöker att på allra bästa sätt handla i alla parternas mest välförstådda intresse.

Vi emottaga barn af såväl legitim som illegitim börd, ty för oss existerar icke begreppet äkta och oäkta barn. Endast föräldrar äro äkta eller oäkta, icke barnen. De — barnen — kunna ju ej rå för att de kommit till, och ha de väl kommit, är det också samhällets plikt att hjälpa, om det behöfs. Ty ingen kan på förhand säga, om ej en sådan liten, nu hjälplös, stackare en gång kan blifva sitt fosterland till heder och berömmelse och så afbörd sig sitt tack både för egen och många andras räkning. Detta kan nog också vara värdt att tänka på.

Ofta stå ju de *ogifta* mödrarna alldeles ensamma och öfvergifna med sitt lilla barn. Såväl barn som mor måste bo och lefva, och just för detta måste modern arbeta, men endast i ett försvinnande fåtal fall kan modern få ett arbete sådant, att hon därunder själf kan vårda sig om sitt barn, utan måste just för att kunna arbeta lämna ut sitt barn till fostermor. Äfven vid dessa ingalunda sällsynta tillfällen är Mjölkdroppen af oerhörd betydelse. Nu är Mjölkdroppen ej endast en anstalt, från hvilken barnet får sin föda, nu är den också för modern en hjälpande kontrollant på, hur foster-

modern handhar sitt uppdrag att sköta det henne anförtrodda barnet, som ju kan vara och oftast nog är en skatt och glädjekälla, för hvilken den gifta som den ogifta modern gladt och gärna sträfvar. Ty moderskänslan är stark hos nästan alla kvinnor och det är blott ett försvinnande fåtal bland dem, där denna känsla är förkväfd eller dödad af lifvets bitterhet eller djurisk råhet och slöhet. Fattigdomen är ingalunda anledning till bristande moderskärlek, därom kunna vi alla vara ense.

Vår sträfvan på Mjölkdropparna är just att åt de späda barnen så vidt möjligt spara hvar droppe modersmjölk, och för att kunna göra detta så verksamt som möjligt höra vi också noggrant efter, i hvad mån en mor kan uppföda sitt barn, hur hennes arbete binder henne o. s. v. och rätta oss därefter samt anordna alltefter omständigheterna en »allaitement mixte» — en blandad uppfödning med modersmjölk och komjölksblandningar. Så förhåller det sig med den saken.

Hos våra klienter, den fattigaste befolkningen i Stockholm, är det ingen sällsynthet att fattigdomens skuggor, svält och umbäranden af det nödvändigaste, sätter sin hallstämpel på mödrarna. Och med litet blick för den saken, hvilket snart nog kommer efter en tids arbete vid en Mjölkdroppe, är det också ganska påtagligt, att man inom kort får klart för sig, att af en svältfödd moder kan man icke begära en duglig amma. Då skulle det förvisso i sådana fall kännas skönt att ha till sitt förfogande nödiga medel för inköp af matvaror, ved o. dyl., men därtill saknar Mjölkdroppen och vi ännu så länge tillgängligt kapital och måste för dylika ändamål hänvisa de hjälpsökande och behöfvande till

andra institutioner, som ha möjligheter att hjälpa i sådana fall.

Vårt arbete är icke så lätt och tages icke heller så lättvindigt, som det vid ett flyktigt påseende kan förefalla.

Vi tillbakavisa alltså bestämdt, att Mjölkdropsverksamheten på minsta sätt träder hindrande emellan då det gäller att vidmakthålla digifningsförmågan hos mödrar; tvärtom. Vi kunna blott icke premiera eller direkt ekonomiskt understödja sådana mödrar. Detta beklaga vi, men kunna ej råda bot för detsamma. Vi uppbjuda dock all vår förmåga att i ord och tal öfvertyga mödrarna om, att det bästa som kan bjudas deras späda

är modersmjölken, och att det vi lämna från våra anstalter endast och allenast är en dålig ersättning för bröstfödan, men dock i de flesta fall med all sannolikhet är bättre än den artificiella föda som dessa mödrar, utan vår mellankomst, skulle räcka sina barn.

Och sanningen af våra ord bestyrkes af resultatet af vårt arbete.

III.

Afsikten med denna uppsats är icke att i ett samlat helt skildra de gångna tio årens Mjölkdropsarbete i Sverige. Därtill saknar jag för tillfället tid och kraft och det material, som för närvarande står till mitt förfogande, och som jag jämsides mina göromål som praktiskt verksam läkare nu har tillfälle att bearbeta, är ju blott en del af det hela, men dock tillräckligt belysande för ändamålet med denna redogörelse. Måhända skall jag i ett annat sammanhang och vid annan tidpunkt blifva i tillfälle att mera fullständigt och allsidigt bearbeta det hela. För närvarande nödgas jag begränsa min uppgift därhän att ur anteckningar från Adolf Fredriks Mjölkdroppe belysa verksamheten. Detta bör ju också kunna låta sig göra, om man får utgå från det sannolika antagandet att anstalter, som, såsom Mjölkdropparna, arbeta efter samma principer och med likvärdigt material, böra lämna resultat, som i de allra flesta fall och endast med små afvikelser böra vara kongruenta. Då jag dessutom själf under flera år ledt arbetet såväl vid Katarina som vid Kungsholmens Mjölkdroppar och fortfarande tjänstgör som läkare vid Adolf Fredriks Mjölkdroppe, torde det väl ej synas för djärft, om jag vågar anse mig äga tillräcklig kännedom om dem alla för att

i tillämpliga delar låta en anstalt tjänstgöra, så att säga, som modell för de öfriga, utan att därmed på minsta sätt vilja framhålla den på de öfrigas bekostnad, snarare tvärtom, enär flera anstalter lyckats i afsevärd grad förbättra och modernisera sin utrustning. Turen kommer väl i detta hänseende äfven till Adolf Fredriks Mjölkdroppe, och då få vi ju där tillgodogöra oss de andras samlade erfarenheter och på sådant sätt också möjlighet att undgå eventuella olägenheter.

* * *

I en f. d. kroglokal, i ett Stockholms stad tillhörigt hus med adress Stora Badstugatan 78, är Adolf Fredriks Mjölkdroppe belägen. Det för ändamålet disponerade utrymmet består af fyra rum och kök. Af rummen ligga två åt Rensgatan och det tredje i hörnet af Rensgatan och Stora Badstugatan med hufvudingång till lokalen alldeles i gatukorsningen. Det fjärde rummet (den s. k. jungfrukammaren) ligger, i likhet med köket, åt gården. Af de tre rummen åt gatan är det innersta afsedt till sköterskans boningsrum, mellanrummet till mottagningsrum för läkaren och det yttersta tjänstgör som väntrum. Lokalen i sin helhet gör ett godt intryck och fastän enkel är den dock pryddig och verkar tilltalande genom sin ordning och snygghet.

I denna långt ifrån förstklassiga men prisbilliga och rätt rymliga bostad inflyttade Adolf Fredriks Mjölkdroppe i april 1904 och här började verksamheten den 18 april s. å. och bedrivs här fortfarande.

Hvaruti består då verksamheten, hur arbetas det på en Mjölkdroppe och hvilka äro anstaltens medel och

syften? Se där några frågor, vid hvilkas besvarande vi för en stund vilja uppehålla oss.

Om man så vill, kan man ju kalla verksamheten filantropisk. Så alldeles träffande är nog icke denna benämning, ty jämsides med den filantropiska afsikten går nog också den, att i rent medicinskt hänseende gagna de späda barnen och vara dem till en verksam hjälp i den kamp de föra för hälsa och lif mot svält, umbäranden, vanvård och sjukdom. För detta mål arbetar Mjölkdroppen, och om den i många fall också uppfattas som en välgörenhetsanstalt, så är det nog riktigt så till vida, som många barn hjälpas afgiftsfritt. Men hufvudändamålet med verksamheten torde väl i alla fall numera få anses vara ett rent medicinskt, nämligen att söka vara en medverkande kraft bland de många, som sträfvat mot det målet att minska dödligheten bland de späda barnen och att göra deras förut rätt obeaktade, ovissa, ja, mången gång dystra tillvaro i alla afseenden drägligare.

Genom att utdela mjölk åt dessa barn, skaffa vi oss ju möjligheter att öfva en välbehöflig kontroll öfver huru de skötas och kunna i fall af behof ingripa för att rätta misstag och förekomma alltför påtagliga fel, då det gäller vården af de späda. Genom de regelbundet återkommande vägningarna på anstalterna, genom de medicinska råd som vid mottagningarna gifvas, genom den kostnadsfria medicin, som, i fall af behof, af anstaltens läkare kan utskrifvas på Hälsovårdsnämndens räkning, genom utlåning af behöfliga klädespersedlar samt genom sköterskans kontrollerande besök i barnens hem, hafva anstalterna ju rika möjligheter i sin hand för att på ett verksamt sätt så att säga tvinga på möd-

rar och fostermödrar en alltmera ökad kunskap i barnavård. Och en ökad kunskap i vården af späda barn är sannerligen behöflig, ty på detta område är okunnigheten mången gång förvånansvärdt stor.

Jag nämnde nyss, att från anstalterna utlånas lämpliga barnkläder (linnen, tröjor, blöjor, mantlar, strumpor, sockor m. m.). Dessa kläder skänkas ej bort; de lånas ut med skyldighet för låntagaren att underhålla persedlarna genom noggrann renlighet och behöflig lagning. Genom detta enkla tillvägagångssätt lära sig barnens vårdarinnor inse betydelsen af hur viktigt det är, att hålla såväl kläderna som barnen rena, och hur verkamt detta i sin mån är för barnens trefnad och sunda utveckling.

Vid mottagningarna afklädas barnen så att säga under mödrarnas egna ögon, och sällan eller aldrig undgår det dem (mödrarna), om den lille tål vid en jämförelse med de öfriga barnen, eller om hans hud ej är lika godt skick som de andras. Föres ett barn till en Mjölkdroppsanstalt och vid första undersökningen det befinnes, att barnet lider af hudutslag eller följder af bristfällig vård och orenlighet, får modern eller fostermödraren nödiga föreskrifter af vederbörande läkare och sakkunnig hjälp den eller de första gångerna af anstaltens sköterska. Resultatet uteblir heller icke ofta, och inom kort kan den lille visas fram hel, ren och läkt, och visar sin erkänsla för omvårdnaden genom att fostra sig väl och ej kinka och därigenom ej heller onödigtvis störa sin omgifning mera än späda barn i regel göra.

Och aldrig har jag för min del märkt, under de tio år jag sysslat med detta arbete, att mödrar eller

fostermödrar misstycka eller misstyda dessa anvisningar till renlighet eller bättre omvårdnad. Snarare tvärtom. De kvittera sin erkänsla på det sättet, att de dels till andra mödrar, hvilka ej ha sina barn vid Mjölkdropparna och som kanske behöfva ett »godt råd», omtala sina egna erfarenhetsrön eller — och det händer rätt ofta — hänvisa dem till anstaltens »syster», för att af henne få råd och hjälp.

Lika lyckliga äro mina personliga erfarenheter om de kontrollbesök, som det åligger anstaltens sköterska att göra i barnens hem. Nästan undantagslöst mottagas dessa visiter med tacksamhet och välvilja och uppfattas så af mödrar som fostermödrar på ett sätt, som är höjdt öfver allt beröm. Men dessa besök få ej göras på andra tider än sådana, som kunna anses lägliga för dessa oftast fattiga och trångbodda familjer. Efter kl. 7 på aftonen få sådana visiter ej afläggas annat än i undantagsfall, där sjukdom fordrar systemens personliga hjälp och ingripande.

En arbetsdag på Mjölkdroppen kräfver förvisso både omtanke och flit. På morgonen kommer den mjölk till anstalten, som under dagens lopp skall beredas och utdelas. Det är föreståndarinnan personligen, som är ansvarig för beredningen af mjölkblandningarna, påfyllningen af flaskorna, sterilisationen och utdelningen af mjölkkransonerna. På Adolf Fredriks Mjölkdroppe ha vi fyra olika mjölkblandningar, hvilka alltefter koncentrationen — från de svagaste till de starkaste — benämnas 0, I, II och III och under benämningen IV förstå vi oblandad mjölk, sådan som den lämnas oss af leverantören.

För att hålla oss till de enklaste blandningarna, de med vatten och mjölk, betyder blandningen:

O: 1 del mjölk och 3 delar vatten,

I: 1 » » » 2 » »

II: 1 » » » 1 del »

III: 2 delar » » 1 » »

Till hvarje liter vatten, med hvilken mjölken skall spädas, sättes 50 gram mjölksocker och 20 gram vitt strösocker af bästa handelsvara. Med dessa olika blandningar fyllas glasflaskor om 200 gr. rymd till c:a 175 gr. och förses därpå hos oss med gummiproppar. Allt efter blandningens olika styrka ha flaskorna olika märken fästade kring flaskhalsarna, lätt igenkännliga för såväl vår personal som för afhämtarna. Som regel utlämnas samtliga blandningar först sedan de fått en hastig uppvärmning under 3 minuter i strömmande ånga i sterilisatorer, hvad Adolf Fredriks Mjölkdroppe beträffar tillverkade af Karolinska Institutets maskinist herr Jernström och af en synnerligen enkel och anspråkslös modell, som dock hittills visat sig arbeta pålitligt och f. ö. fylla rimliga anspråk. En utsökt god egenskap ha dessa sterilisatorer: de äro prisbilliga och kosta blott 145 kr. samt draga ej synnerligen stora reparationskostnader, tillverkade som de äro af en erfaren och praktisk man på lediga stunder.

Sedan upphettningen af mjölken är afslutad, tagas flaskorna ut ur korgarna och ställas till en hastig afsvälning i cirkulerande, afkyldt vatten. Därefter placeras de afkylda flaskorna i isskåp, där de förvaras tills mjölkportionerna skola afhämtas af vederbörande. — Afhämtningen sker som regel genom i hemmen varande äldre barn, och tiden för afhämtningen är satt från kl.

1—3 e. m. om hvardagarna samt 10—11 f. m. sönd och helgdagar. Genom denna tidsbestämning för mjölakens afhämtning ha vi vunnit att barnen, utan att behöfva hindra sin skolgång, mycket väl hinna göra denna tjänst åt de hemmavarande (mor och den späde). Modern behöfver på detta sätt icke heller sinka bort sin tid med att dagligen gå till anstalten för att afhämta mjölken. Mjölksflaskorna utlämnas i små prydliga, hvitmålade metallkorgar, försedda med nummer. För hvarje barn som vårdas hos oss finnas 2 st. korgar, så att vid afhämtningen en korg med tomflaskor utbytes mot en korg med det antal fyllda flaskor, som vid senaste vägningen föreskrifvits.

För ordningens skull fordra vi naturligen, att de tomflaskor som återlämnas skola vara väl rengjorda i de resp. hemmen, men samtliga dessa återlämnade flaskor genomgå sedan hos oss en grundlig urborstning med sodalut och eftersköljning i tvenne vatten, hvarpå de ställas upp och ned i våra rymliga flaskställ att där rinna af, utan att damm eller någon orenlighet kan intränga i dem. Sönderslagna flaskor och bortslarfvade gummiproppar »skola» ersättas till fastställt pris af dem det vederbör.

Åt hvarje barn utlämnas 2 st. nappar, hvilka, då de förbrukats, få utbytas mot nya.

Barnen hänvisas till anstalterna antingen af läkarna, församlingsdiakonissorna, fosterbarnsinspektriserna eller annan känd person. Vid medellöshet skall sådan vara bestyrkt genom intyg från roteman.

Våra sköterskor göra, som nämndt, besök i barnens hem och under den tid Adolf Fredriks Mjölkdroppe varit i verksamhet, har anstaltens sköterska, en

syster tillhörande Röda korset, aflagt 3,885 antecknade besök.

På mottagningarna, och äfven på andra tider, hedras anstalten med besök af personer, som intressera sig för arbetets art. I vårt album på Adolf Fredriks Mjölkdroppe hafva 890 personer antecknat sig.

Vid vägningarna, som äga rum två gånger i veckan, lämnas, i fall af behof, läkarvård. Genom Stockholms stads Hälsovårdsnämnds medgifvande, får fri medicin utskrifvas åt medellösa. Då Stockholm ju är väl försedt med polikliniker och andra möjligheter till fri läkarevård, lämnas ej som regel läkarvård, utan hänvisas, i fall där ej omedelbar hjälp är af nöden, till poliklinikerna eller distriktsläkarne.

Ofvan har jag omtalat sammansättningen af våra mjölkblandningar och deras beteckning. Återstår att nämna, att blandningar af mjölk och s. k. hafreafkok äfven i fall af behof utlämnas, samt att icke blott upphettade mjölkblandningar och mjölk, utan äfven okokta sådana, utlämnas från anstalten.

Då tiden för afvänjningen af barnen är inne, få mödrarna en tryckt blankett med följande innehåll:

»Till ledning för dem, som efter gifven föreskrift af Föreningen Mjölkdroppens läkare skola gifva annan kost än mjölk eller mjölkblandningar, må meddelas följande:

1) Skorpvälling. En stor skorpa sönderstötes fint; pulvret utröres med litet vatten och blandningen sättes till en flaska af Mjölkdroppens mjölk, hvarefter under omröring upphettas.

2) Välling beredes af prima ångprepareradt hafremjöl på följande sätt: 1—2 teskedar mjöl, nätt rågade,

utröres väl med en liten mängd kallt vatten; denna blandning sättes under omröring till $\frac{1}{3}$ tekopp kokande vatten samt dubbelt så mycket mjölk, d. v. s. innehållet af en flaska af Mjölkdroppens ospädda mjölk. Blandningen uppkokas, fortfarande under omröring, i en kastrull, 10 minuter. Vällingen göres smakligare med en liten nypa salt.

3) Ägg i mjölk. En half färsk rå äggula blandas under omskakning till en flaska af Mjölkdroppens ospädda mjölk.

4) Äggröra. Gulan och hvitan af ett färskt ägg vispas tillsammans i en kopp. Blandningen försättes under vispning med drygt 4 matskedar ospädd mjölk samt en liten nypa salt. Koppen ställes i en kastrull, som är till fjärdedelen fylld med ljumt vatten; locket påläggges och det hela upphettas öfver spiseln, till dess att äggröran stannat.

5) Mot slutet af första lefnadsåret har det visat sig förmånligt att låta barnen få *smaka* potatismos, äpplemos, ej allt för sur frukt — och saftsoppor samt om möjligt äfven kokta och genom sil passerade grönsaker (morötter och spenat).»

Tillfogas må, att vid styrkt medellöshet ingen afgift erlägges, men att i vissa fall afgifter på resp. 4—8 och 12 kronor i månaden betalas.

*

*

*

Detta är i hastiga drag en framställning af hur det går till på en Mjölkdroppe, hvad som där bjudes de späda och hur vi på sätt, som står i vår makt, söka värna om de små och hjälpa dem till en bättre vård, än den de i många fall eljest kanske skulle erhålla.

IV.

Utan någon reklam, i allra största tysthet, har detta arbete nu pågått sedan den 18 april 1904 och från denna tidpunkt och till den 1 oktober 1911 hafva inalles 581 barn åtnjutit vård, tillsyn och helt eller delvis underhåll från Adolf Fredriks Mjölkdroppe.

Området för vår verksamhet är ju rätt stort, enär det omfattar icke mindre än tre af Stockholms församlingar, nämligen Adolf Fredriks, Gustaf Vasa och Matteus. Medgifvas måste, att själfva anstaltens läge icke är det allra lyckligaste, ty bäst vore ju onekligen, om innebörden af det gamla ordspråket blefve förverkligadt att »kyrkan skall stånda midt i byn». Anstalten ligger snarare i en utkant af detta stora område och denna olägenhet är i viss mån en af hufvudorsakerna, hvarför exempelvis Birkastadens fattigare befolkning haft och har så svårt att leta sig till anstalten.

Denna olägenhet har lokalkommittén för Adolf Fredriks Mjölkdroppe sökt undanrödja därigenom att få utlämningsanstalt för mjölkportionerna anordnad i en synnerligen prydlig bröd- och mjölkförsäljningslokal med adress Karlbergsvägen 36 B. Genom tillmötesgående från ägaren till affären, Herr K. J. Wallberg, har denna fördelaktiga anordning kunnat ernås för en syn-

nerligen ringa ekonomisk uppoffring, och vår mjölkleverantör Herr C. J. Lindqvist har också visat saken sin välvilja, genom att mot en billig ersättning dagligen låta köra de korgar, som skola afhämtas vid Karlbergsvägen, från St. Badstugatan 78 och dit. På detta sätt har lokalstyrelsen lyckats vidtaga ett fördelaktigt och tidsbesparande arrangemang, som tillvunnit sig erkännande och tacksamhet från deras sida, hvilkas arbete härigenom afsevärdt minskats.

Denna utdelningsfilial af Adolf Fredriks Mjölkdrophe har icke varit i bruk längre än sedan den 1 juni 1911, men af de redan vunna erfarenheterna torde man utan öfverdrift kunna säga, att anordningen fungerar på ett verkligen tillfredsställande sätt och i hög grad lättar besväret och sparar tid för afhämtande af mjölk inom Matteus och en del af Gustaf Vasa församlingar. Vi våga därför hoppas, att Birkastadens innebyggare skola beakta dessa fördelar och flitigare än hittills varit fallet anlita Adolf Fredriks Mjölkdrophe. Ty nekas kan nog ej, att just i Birkastaden en stor mängd barn finnas, som skulle vara i behof af hjälp från Mjölkdroppen.

I tabell I har jag sökt lämna en framställning af, huru förhållandena vid Adolfs Fredriks Mjölkdrophe gestaltat sig beträffande de barn, som där varit och äro intagna. Af de 581 barn som under tiden 19 april 1904—1 okt. 1911 nyinskrifvits voro 389 af legitim och 192 af illegitim börd, d. v. s. att förhållandet i det allra närmaste är såsom 2 till 1. I procent räknadt utgör de legitimas antal 67 % och de illegitimas sålunda 33 %.

Frånse vi det i många hänseenden märkliga storstrejksåret 1909 — under hvilket den lugna gången af Mjölkdropsarbetet i ett slag påverkades af stor-

Tabell I.

År	Nyskrifna barn	Af legit. börd	Af illegit. börd	Kvarst. sed. föreg. år	Af legit. börd	Af illegit. börd	Hela ant. under året vårdade	Döda		Antalet underhållsdag. för året	Antal under hållsdag. per barn och år
								i antal	i %		
1904 ¹	33	27	6	—	—	—	33	1	3	4,264	129
1905	62	51	11	22	19	3	84	12	14,3	11,383	135
1906	82	58	24	23	18	5	105	8	7,6	14,411	137
1907	68	51	17	48	37	11	116	8	6,9	14,975	129
1908	79	50	29	37	28	9	116	3	2,6	15,315	132
1909	121	80	41	49	30	19	170	8	4,7	19,801	116
1910	67	37	30	56	41	15	123	12	9,8	14,758	120
1911 ²	69	35	34	34	23	11	103	4	3,9	11,374	110

strejkens utbrott och tvingade anstalterna att med ens ta hand om ett afsevärdt antal spädbarn, som söktes in till Mjölkdropparna — finna vi, att underhållsdagarnas antal på det hela taget varit i stigande, samt att detsamma varit förhållandet med totalsumman af de under de respektive åren vårdade barnen.

Dödligheten bland de barn, som anlitat Mjölkdroppen i Adolf Fredriks församling, erbjuder afsevärda olikheter för de olika åren, men detta faktum kan ju ej — så vidt jag förstår — bero på annat, än att svaga barn förts till anstalterna i större antal ett år än ett annat. Erfarenheterna vid Adolf Fredriks Mjölkdroppe torde ej vara afvikande från andra anstalters.

Besinnar man, att de barn, som i regel föras till oss, tillhöra de allra fattigaste klasserna, att deras mödrar under hafvandeskapet icke haft tillfälle att ägna sig

¹ Arbetsåret 1904 beräknadt från den 18/4—31/12.

² » » 1911 » » » 1/1—30/9.

själfva den omvårdnad ett sådant tillstånd helt visst kräfver, att barnen efter födelsen lefva under relativt dåliga hygieniska förhållanden och att icke så få af dem — 11 stycken t. o. m. den 31 dec. 1910 afledo inom kortare tid än en månad efter inskrifningen vid anstalten! — afidit tämligen snart efter omhändertagandet, inses utan svårighet, att de höga siffror, som dödligheten understundom visar, påverkas af många faktorer, hvilka ej varit åtkomliga för mjölkdroppsarbetet och för hvilka anstalterna och deras verksamhet därför ej kunna göras ansvariga.

I tabell II har jag lämnat en uppställning af de hufvuddödsorsaker, som vid dödsattestens utfärdande

Tabell II

öfver dödsorsakerna från 18 april 1904 t. o. m. 30 sept. 1911.

Sjukdomens art	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	Hela ant. dödsfall
Akut lungkatarr ...	1	1	—	3	2	2	1	—	10
Medfödd svaghet...	—	4	—	—	—	—	—	—	4
Hjärnhinneinfl.....	—	1	—	—	—	1	1	—	3
Barnkolera	—	1	—	—	—	—	—	1	2
Mag- o. tarmkatarr..	—	2	2	1	—	2	2	1	10
Lungtuberkulos.....	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Kikhosta	—	—	2	—	—	1	2	—	5
Organ. hjärtfel.....	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Lunginflammation...	—	2	4	3	1	2	3	—	15
Atrofi	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Influenza epidemica	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Mässling	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Sepsis	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Eclampsia	—	—	—	—	—	—	—	1	1
	1	12	8	8	3	8	12	4	56

angifvits af den läkare, som vårdat barnet vid dess sista sjukdom. Under de gångna åren ha — enligt tabellen — inträffat 56 dödsfall och af dessa angifas 12, d. v. s. 21,43 %, såsom beroende på sjukdomar i matsmältningsorganen (2 fall af barnkolera och 10 fall af mag- och tarmsjukdom).

Rättvisan fordrar nog då, att man måste erkänna, att de i spädbarnsåldern så ofta förekommande matsmältningsrubbingarna utgöra ett relativt ringa antal af dödsorsakerna. Och detta är ju glädjande för vår verksamhet därför, att det antyder att Mjölkdropparna — trots det de endast utlämna artificiell föda åt sina skyddslingar — dock göra ett godt stycke arbete, då det gäller att för de späda barnen anordna en artificiell uppfödning och öfva kontroll öfver densamma.

Min uppfattning blir alltså den, att Mjölkdropparna äfven beträffande dödligheten bland de späda barn, som vid dem vårdats, lyckats synnerligen väl fylla sina uppgifter i rent medicinskt afseende i att förebygga de bland de späda med rätta så fruktade matsmältningsrubbingarna.

För att, med det material som står mig till buds, åskådliggöra, huru dödsfallen fördela sig på årets olika månader, har jag gjort upp tabell III (se sid. 33).

Med afseende på de respektive barnens ålder vid tidpunkten för inskrifningen vid Adolf Fredriks Mjölkdroppe få vi af de i journalerna verkställda anteckningarna fram följande (se tabell IV sid. 33.)

Tabell III.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1904	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
1905	1	—	2	—	2	1	2	—	3	—	—	1
1906	—	—	—	2	1	—	1	1	—	—	2	1
1907	2	1	3	—	—	—	—	—	1	1	—	—
1908	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
1909	—	1	1	1	—	1	2	1	—	—	1	—
1910	—	1	1	4	3	—	2	—	—	—	—	1
1911	—	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—
	3	3	7	8	6	2	9	3	5	1	4	5

Tabell IV.

Barnets ålder vid inskrifningen mindre än 1 mån.	=	173.
» » » » » » 2 »	=	133.
» » » » » » 3 »	=	84.
» » » » » » 4 »	=	58.
» » » » » » 5 »	=	35.
» » » » » » 6 »	=	40.
» » » » » » 7 »	=	22.
» » » » » » 8 »	=	13.
» » » » » » 9 »	=	7.
» » » » » » 10 »	=	7.
» » » » » » 11 »	=	2.
» » » » » » 12 »	=	0.
» » » » » mera » 12 »	=	2.

Summa 576.

173
1725

30%
3

Återstå alltså 5 st. barn af de 581 journalförda. Om dem meddela anteckningarna, att ett litet barn, boende på Kungsholmen, sökts till vår anstalt, men därifrån hänvisats till Kungsholms Mjölkdroppe. De öfriga 4 sökte oss under augusti månad 1909 (vid storstrejkstiden!), inskrefvos därstädes, men infunno sig ej till vägning och afhämtade ej heller de iordningställda mjölkportionerna, hvadan de efter någon tid affördes ur journalen. Att, vid en tid sådan som storstrejken, ängslan för barnen drefvo mödrarna att i onödan anlita oss för att så att säga vara säkra om att ha mat åt sina små, bör ej förvåna, lika litet som det ej på minsta sätt öfverraskade oss, att vi ej fingo återbud eller blefvo underrättade om, att mödrarna ej behöfde vår hjälp.

Tabell V är uppgjord i afsikt att belysa det rent territoriella omfånget af Adolf Fredriks Mjölkdroppes verksamhetsområde, hvarjämte i samma tabell lämnas upplysning om det antal liter oskummad mjölk, som de resp. åren förbrukats vid anstalten. Vi se af tabellen, att icke blott Adolf Fredriks-bor anlitat anstalten, utan äfven att Johannes, Östermalms och Kungsholmens samt i ett enstaka fall Klara församlingar, innan deras anstalter blifvit ordnade och kommit i gång, haft anledning söka vår verksamhet. Kungsholms Mjölkdroppe började i nov. 1905, och fr. o. m. ingången af 1906 upphörde denna stadsdels bebyggare att söka oss. Östermalms Mjölkdroppe började i jan. 1906, och var då belägen vid Grefuturegatan. Under 1906 kommo inga östermalmsbor till oss, men 1907, 1908 och 1909 letade sig några i den aflägsnaste delen af nuvarande Engelbrekts församling till oss, emedan vår lokal låg närmare. Dessa besök upphörde totalt sedan Östermalms Mjölkdroppe flyttat till

Tabell V,

utvisande fördelningen af underhållsdagar på de olika församlingarna, som anlitats af Ad. Fredr:s Mj:dr. samt den totala mjölkåtgången per år.

År	Adolf Fredriks förs.		Kungsh.	Johannes	Österm.	Klara	Hela antalet underhållsdagar	Mjölkgång å liter
	Ad. Fredr.	Gust. Vasa Matteus						
1904	3,913	—	111	240	—	—	4,264	4,354
1905	6,634	—	443	1,370	2963	—	11,383	14,891
1906	12,503	—	11	1,897	—	—	14,411	18,929
1907 *	2,542	4,552	—	2,071	174	—	19,479	19,479
1908	2,995	5,683	—	1,698	114	92	15,315	18,719
1909	4,343	6,087	—	375	161	—	19,801	24,885
1910	4,521	3,921	—	—	—	—	14,758	19,928
1911	3,345	3,465	—	—	—	—	11,374	15,368

* Den ursprungliga Adolf Fredriks församling delades fr. och med den 1 maj 1906 i tre församlingar, Adolf Fredriks, Gustaf Vasa och Matteus, och från den 1 jan. 1907 hade de resp. församlingarna hvar för sig beviljat sina understöd åt Adolf Fredriks Mjölkdroppe.

sin nuvarande lokal i Engelbrekts församling, hvilken bebos af de fattigare inom verksamhetsområdet för Östermalms Mjölkdroppe. Johannes Mjölkdroppe tillkom senast och därför äro också sökande från denna församling i öfvervägande majoritet. Dessa främmande församlingar tillhörande barns antal varierade ju något och härpå beror också helt säkert den något ojämna stegringen i antalet underhållsdagar med frånseende från storstrejksåret 1909.

Adolf Fredriks Mjölkdroppe har, som synes af tabell V, med beredvillighet efterkommit närboende församlingars önskemål, då det gällt att tillgodose behovet för fattiga späda barn, hvilka behöft anlita Mjölkdropsverksamheten och hvilka till oss hänvisats af vederbörande inom de nyss nämnda församlingarna. Jag behöfver ju knappt i detta sammanhang säga, att vår anstalt fått ersättning för dessa »inackordningar» efter öfverenskommet pris. Af tabellen framgår i korthet, att till dess Kungsholmens, Östermalms och Johannes församlingar fått sina anstalter i gång har Adolf Fredriks Mjölkdroppe så att säga vikarierat för dem.

Nu, då anstalter finnas inom de stadsdelar, som ha behof af dem, böra de hvar för sig arbeta inom för dem afsedda stadsdelar och endast vid enstaka tillfällen mottaga barn från främmande områden. Detta är, tror jag, också meningen med lokalindelningarna och alldeles säkert afsikten beträffande de anslag, som resp. församlingars kyrkostämmor och fattigvårdsstyrelser bevilja till understöd åt sina behöfvande församlingsmedlemmar.

Då den uppgift, jag satt mig för, icke innefattar annan afsikt än att helt kortfattadt och utan alltför

mycket tabeller och siffror visa de för arten af vår verksamhet intresserade, hvad vi uträttat och hur vi arbetat, skall jag ej trötta mina läsare med flera tabell-sammanställningar från Adolf Fredriks Mjölkdroppe, än nödigt är. Då likafullt ett och annat ännu torde kunna påkalla intresse, ber jag att få nämna, att af de sammanställningar ur journalerna, som blifvit gjorda för Adolf Fredriks Mjölkdroppe, framgår, att af de 581 barn, som under årens lopp där vårdats, icke mindre än 199 stycken fått modersmjölken under kortare eller längre tid, samtidigt med det att de fått artificiell näring från vår anstalt. Efter hörande af vår styrelses uppfattning i frågan, och i samförstånd med denna dess uppfattning, har jag blifvit i tillfälle att för särskilda medel, i fall af behof åt mödrar, hvilka kunna ge bröstet, utanordna 1 liter oskummad mjölk per dag. Denna mjölk lämnas naturligen endast åt digifvande och samtidigt undernärda mödrar och är ej att uppfatta som något slags premium för amning. De få sin mjölk dagligen, men få förtära den på Mjölkdroppen, på det vi må kunna kontrollera, att denna mjölk verkligen förtäres af modern själf och på sådant sätt också kommer hennes späda barn till godo. Ty finge denna mjölk afhämtas till hemmen, så skulle densamma, därom är jag för min del bestämdt öfvertygad, icke alltid förtäras af modern. Ty sådan är dock moderskärleken, att den gladt försakar i vissheten om att barnen icke må behöfva hungra. Denna min öfvertygelse delas nog också af många.

Enligt de uppgifter, som lämnas i »Kvartalsalmanack för Läkare 1911», utgifven af d:r Axel Widstrand, utgör kroppsvikten för 12 månaders gamla barn 9,000

gram för gossar och 8,600 gram för flickor. Af våra förda anteckningar framgår, att medelvikten för våra ett-åringar, gossar som flickor, utgör 8,637 gram, en ganska god siffra, synes mig, om man tar i betraktande att de barn, som komma till våra anstalter, tillhöra de fattiga, ja, de fattigaste klasserna, och att de lefva under ofta nog synnerligen dåliga hygieniska betingelser.

Helt visst skulle det erbjuda ett stort intresse att följa deras öden, som efter avslutad vård vid Mjölkdropparna börjat sin kamp för tillvaron, och söka få litet kännedom om huru deras lif gestaltat sig efter det första året och se om den omvårdnad, de under det samma fått, verkat något godt på deras motståndskraft under uppväxtåren. Knappt 10 år ha ännu förflutit sedan vi började, och på 10 år är det nog ej möjligt att afgifva något säkert och allmängiltigt omdöme om resultat. Få ytterligare 10 år gå till ända, kan det ju hända, att en efterforskning i detta afseende kan lämna rätt upplysande resultat. Frestelsen var emellertid nu för stor, för att jag skulle kunna underlåta ett försök i denna riktning, men redan detta lilla försök har stött på så stora svårigheter, att efterforskningarna endast lyckats i enstaka eller relativt få fall.

Med de svåra bostadsförhållanden, som råda i Stockholm, är det ju påtagligt, att flyttningar äro ofta förekommande tilldragelser, och det händer därför ej sällan att personer, som exempelvis under ett år bott inom verksamhetsområdet för Adolf Fredriks Mjölkdroppe och vid tillfället haft något barn vid anstalten, sedan flyttat därifrån, och detta utan möjlighet att, på den tid som för ändamålet stått till buds, igenfinnas af oss. I en del fall har det dock, som sagdt, lyckats oss att

leta reda på dem och få veta något om dessa fall, och det är af de upplysningar vi fått, jag vill bedja mina läsare att taga del. Det kunde ju ej löna stort att efterhöra *alla* barn, som inskrifvits hos oss. Jag har därför nöjt mig med att söka få veta något om dem, som inskrifvits före utgången af år 1909. De under år 1910 och 1911 inskrifna äro ju så nyligen lämnade ur sikte, att om dem icke stort är att utforska. Genom att sätta utgången af 1909 som gräns har så pass mycket vunnits, att de barn, vi efterfrågat, nått en ålder på omkring 2 år eller därutöfver.

»Meddelanden från barnens vårdare» äro precis sådana, som vi erhållit dem vid våra efterfrågningar (se bilagan). Att af dessa uppgifter, utan tillfälle till personlig undersökning af barnen, draga några slutsatser, vågar jag naturligtvis icke, utan ber endast få hänvisa till efterföljande sammanställning, hvilken, så länge materialet är så litet och upplysningarna så knapphändiga, endast erbjuder ett kuriositetsintresse. För framtiden kan det ju möjligen vara skäl att beakta detta uppslag och genomföra det bättre, än nu kunnat ske.

Vi ha, som synes af undersökningen, fått upplysningar om 112 barn, hvilka varit vid Adolf Fredriks Mjölkdroppe inskrifna t. o. m. utgången af år 1909. Af dessa 112 hafva 16 afidit längre eller kortare tid efter upphörd vård vid Mjölkdroppen. En del ha ju varit hemfallna åt sjukdomar af olika slag, men om andra åter äro de upplysningar vi erhållit om deras hälsotillstånd synnerligen uppmuntrande och glädjande.

Då vi vid Mjölkdropparna så vidt görligt, och enligt Centralstyrelsens önskan, icke som regel lämna läkarevård, skulle en redogörelse för sjuklighetsförhållandena

bland de vårdade barnen blifva ofullständig och föga upplysande, hvarför jag i detta sammanhang ej skall inlåta mig därpå.

Ur de i tryck tillgängliga årsberättelserna beträffande Föreningen »Mjölkdroppen» i Stockholm för åren 1908, 1909 och 1910 tillåter jag mig att hämta några siffror, som kunna vara belysande för omfånget af arbetet i hufvudstaden för de nämnda åren (jfr tabell VI.)

Tabell VI.

Lokalafdelning	År 1908				År 1909				År 1910			
	Antal barn	Antal döda	Proc. döda	Antal underhållsdagar	Antal barn	Antal döda	Proc. döda	Antal underhållsdagar	Antal barn	Antal döda	Proc. döda	Antal underhållsdagar
Katarina	234	13	5,5	28,464	280	16	5,7	29,701	219	7	3,2	27,157
Adolf Fredriks	116	3	2,6	15,315	170	8	4,7	19,801	123	12	9,8	14,758
Kungsholms.....	128	11	8,6	16,110	185	8	4,3	24,352	201	12	6,0	24,221
Östermalms	103	7	6,8	14,826	94	4	4,3	11,387	97	4	4,1	10,924
Johannes	—	—	—	—	—	—	—	—	81	6	7,4	9,904
Summa	581	34	5,9	74,715	729	36	4,9	85,241	721	41	5,7	86,964

80
70
70
30
27
27
27
27
27

210

Denna tabell visar, hur under dessa tre år arbetet årligen ökats, med nödiga reservationer för de tillfälligheter, som storstrejksåret (1909) förde med sig.

Den omfattning arbetet vid Föreningen Mjölkdroppen i Stockholm tagit under dessa 10 år visas af:

Tabell VII.

Lokalafdelning	Hela antalet vårdade	I vård den 1 okt. 1911.
Katarina	1,300	66
Adolf Fredriks	581	50
Kungsholms.....	675	78
Östermalms	402	43
Jakob och Johannes	164	33
Summa	3,122	270

Att de årliga omkostnaderna för underhållet af en verksamhet, som, fördelad på fem olika lokalafdelningar, lemnar hjälp åt så pass många barn, ej skola vara så alldeles små, ligger ju i öppen dag.

Klart är också, att underhållskostnaden per barn och dag bör blifva mindre, ju flera barn en anstalt dagligen hjälper. Lokalhyror och aflöningar äro ju konstanta utgiftsposter, som ej påverkas af barnantalet, under det att kostnaden för inköp af mjölk, mjölksocker, flaskor m. m., samt utgifterna för gas, is och annat mera, som här ej i en hast kunna uppräknas och som dock ej draga så dryga kostnader, visserligen bli större ju flera barn som underhållas, men dock påverka siffran för underhållskostnader per barn och dag, så att den sjunker.

Ur föreningens årsberättelser för 1908, 1909 och 1910 har jag gjort följande sammanställning beträffande underhållskostnaden per barn och dag å de olika lokalafdelningarne och fått fram följande:

Tabell VIII.

Lokalafdelning	Kostnaden per barn och dag		
	1908	1909	1910
Katarina	48 öre	39 öre	40 öre
Adolf Fredriks	57 »	52 »	59 »
Kungsholms	62 »	40 »	42 »
Östermalms	64 »	69 »	71 »
Jakob och Johannes	—	—	48 »

Dagskostnaden för barnen under resp. år 1908, 1909 och 1910 utgör resp. 55, 46 och 49 öre.

Föreningen Mjölkdroppen i Stockholm har haft att glädja sig åt en stor välvilja från allmänhetens sida och härom bär den medlemsförteckning för år 1910, som utgifvits af Föreningen, ett godt vittnesbörd.

Medlemmarnes antal angifves i densamma till 946 stycken, fördelade på tre olika grupper:

Grupp I: Ständiga och understödjande medlemmar till ett antal af 6;

Grupp II: Ständiga medlemmar till ett antal af 170 och

Grupp III: Årligt betalande medlemmar till ett antal af 870.

Grupp I betalar årligen ett hundra kronor; Grupp II betalar en gång för alla eller under loppet af fem år

ett hundra kronor och Grupp III betalar en årsavgift af minst tre kronor.

Föreningens ekonomiska ställning den 31 December 1910 framgår af följande:

Sammandrag af Föreningen Mjölkdroppens i Stockholm räkenskaper för år 1910.

Inkomster:

Ständiga och understödjande ledamöters avgifter ...	Kr.	600: —
Ständiga ledamöters avgifter	»	650: —
Årligt betalande ledamöters avgifter.....	»	3,800: —
Tillfälliga gåfvor: af diverse personer	Kr.	999: 22
Medel från »Bar-		
nens dag 1909»...	»	2,500: —
	»	3,499: 22
Ränteinkomst.....	»	5,165: 07
Utdelning å aktier	»	600: —
		<hr/>
	Kr.	14,314: 29

Utgifter:

Bidrag till lokalafdelningarne:		
i Adolf Fredriks församling	Kr.	602: —
i Kungsholmens församling	»	500: —
i Katarina församling	»	2,703: 15
i Östermalms församlingar.....	»	500: —
i Jakob och Johannes församlingar	»	500: —
	Kr.	4,805: 15
Inkassering, assurans, trycksaker etc.	»	422: 25
	»	5,227: 40
Öfverskjutande inkomster	Kr.	9,086: 89

Sedan enligt styrelsens tidigare beslut öfverförts:

till ständiga ledamöters fond	Kr.	650: —	
samt andelar i årsavgifter för 1910:			
till Adolf Fredriks lokalafdelning ...	»	448: —	
» Kungsholmens	»	165: —	
» Katarina	»	252: —	
» Östermalms	»	1,219: —	
» Jakob och Johannes	»	807: —	
			Kr. 3,541: --

Återstå Kr. 5,545: 89

hvarmed föreningens disponibla kapital under det förflutna året ökats.

Tablån öfver Föreningens ekonomiska ställning den 31 December 1910 utvisar:

Tillgångar:

Obligationers konto	Kr.	63,000: —
Revers konto	»	50,000: —
Aktiers konto	»	10,000: —
Inventariers konto	»	2,000: —
Innestående å Sparkasseräkning.....	»	12,910: 61
» å Giroräkning	»	108: 07
Kassabehållning	»	6: 50
		Kr. 138,025: 18

hvilka motsvaras af:

Donationer:

Fru Professorskan Rossanders	Kr.	5,000: —
» Clara Scharps	»	5,000: —
Herr R. Gustafssons	»	5,000: —
» Isaak Hirschs	»	50,000: —
Fr. och Emma Ekströms	»	5,000: —
Herr P. Öströms	»	10,000: —
» A. C. Ellmins	»	4,384: 71
Fru Hilda Seippels	»	5,000: —
		89,384: 71
Ständiga ledamöters fond	»	17,790: —
		Transport Kr. 107,174: 71

skildring

	Transport Kr.	107,174: 71
Lokalafdelningarne tillkommande årsafgifter för		
1910	»	2,891: —
Kapitalkonto.....	»	<u>27,959: 47</u>
		Kr. 138,025: 18

Stockholm, April 1911.

L. REUTERSKIÖLD.
Föreningens skattnästare.

Under år 1911 har Föreningen Mjölkdroppen i Stockholm erhållit en donation å etthundratusen (100,000) kronor under namnet »Elin Hirschs minne». För densamma har Föreningen inköpt obligationer till ett belopp af nittiotretusen (93,000) kronor.

V.

För att äfven om möjligt kunna lämna några uppgifter om Mjölkdropsarbetet på andra platser än Stockholm och Sålunda gifva en, så vidt görligt, öfverskådlig framställning af verksamhetens landvinningar i Sverige, dristade jag mig att i ett cirkulär till mina kamrater framställa en del frågor om deras respektive anstalter. Jag har från de allra flesta håll mötts med välvilja och tillmötesgående och anhåller härmed att få betyga dem alla mitt förbindligaste tack.

Svaren ha inkommit under medio af november månad, hvadan dessa meddelanden äro synnerligen närliggande i tiden och för den intresserade ha att erbjuda åtskilliga jämförelsepunkter med de uppgifter, som lämnats för Stockholms vidkommande. Då observationerna på flera håll sträcka sig öfver åtskilliga år, är det ju också häri att se en stor fördel för öfverskådligheten.

Göteborg

var den stad, som följde Stockholms föredöme nästan omedelbart, ty vi hade knappt arbetat i hufvudstaden ett år, när Göteborg år 1903 hade ordnat sitt Mjölkdropsarbete och under detta år hunnit etablera icke mindre än tre olika anstalter.

Nu har Göteborgs stad 6 anstalter, ty enligt meddelande från Herr Harald Fürstenberg, Föreningen Mjölkk-

droppens i Göteborg skattmästare, öppnades »i dessa dagar» den 6:te anstalten. Dessa olika lokalafdelningar kallas från nr I till nr VI.

Nr I och nr II startades af Föreningen Mjölkdroppen i Göteborg som sagdt redan 1903, och den anstalt, som nu kallas nr V, anordnades ursprungligen af Föreningen Hvita Bandet. Nr III började sitt arbete 1904, nr IV år 1907 och nr VI torde, då detta skrives, ha börjat för ett par veckor sedan.

Enligt de uppgifter jag fått, har jag gjort en sammanställning beträffande antalet på de resp. anstalterna vårdade barn under åren 1903—1911 och äfven dödlighetsprocenten under samma tidsperiod.

Från Göteborgs Mjölkdroppar:

Anstaltens nummer	Tiden för verksamhetens början	Antalet barn, som vårdats under:									Totala barn-antalet
		1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	
Nr 1	1903	78	47	47	56	42	67	46	60	57	500
Nr 2	d. $\frac{9}{7}$ 03	39	51	36	53	55	52	33	50	40	409
Nr 3	d. $\frac{3}{2}$ 04	—	66	62	65	63	74	80	70	64	544
Nr 4	d. $\frac{16}{7}$ 07	—	—	—	—	43	114	138	140	136	417
Nr 5	d. $\frac{30}{4}$ 03	42	43	34	23	27	18	36	39	49	311

15 9. 207 179. 177. 256. 225. 333. 359. 388. S:ä 2,181

Dödligheten i procent för de olika åren:

Anstalten	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911
Nr 1	19,2	10,6	6,8	7,1	4,8	7,4	2,2	5	1,7
Nr 2	25,7	13,7	36,1	22,6	3,6	7,7	12,1	8	10
Nr 3	—	15	11	12	3	7	11	4	3
Nr 4	—	—	—	—	9,9	7	5	1,4	2,9
Nr 5	0	16	3	13	11	5,5	5,5	0	2

Enligt skattmästarens meddelanden uppgå årsavgifterna till en summa cirka 2,000 kronor. Föreningen i Göteborg förfogar öfver fonder till ett belopp af 15,000 kronor. Göteborgs stad lämnar fr. o. m. år 1911 ett lika stort belopp, som summan af dylika från enskilda, intill högst 5,000 kronor; dessutom ha stadsfullmäktige tillsvidare ur en donationsfonds afkastning anvisat 1,000 kronor årligen.

Mjolkportionerna utlämnas som regel kostnadsfritt, men i vissa fall tagas avgifter till högst 1,80 kr. per vecka.

För år 1910 uträknades kostnaden för underhållet per barn och dag till cirka 40 öre.

Läkarvård lämnas vid samtliga anstalter och behöfvande erhålla fri medicin.

Läkare vid Nr I dr J. Wirseen från 1903—1908,
därefter dr K. Ekbom,

» vid Nr II dr Ernst Rydelius,

» vid Nr III dr T. Gundersen

» vid Nr IV dr E. A. Ahlström samt

» vid Nr V dr P. Silfverskiöld till $\frac{1}{6}$ 1908,
därefter dr J. Ahlfors.

Af stadgarna för Föreningen Mjölkdroppen i Göteborg framgår, att årsavgiften för ledamotskap »ej är till sitt belopp fixerad, då ingen af ekonomiska skäl skall behöfva stå utanför detta arbete, utan en hvar bidrager efter håg och medel att främja föreningens ändamål». Härigenom hoppas man, som synes, på en liflig anslutning till verksamhetens främjande, och sättet att lösa den ytterst delikata frågan om årsavgiftens belopp är på ett synnerligen finkänsligt sätt funnet.

Norrköpings Mjölkdroppe

började sin verksamhet d. 14 juli 1903 och handhafves af en förening, hvars ledamöter årligen betala minst 10 kronor. Af insamlade fonder äger denna förening ett kapital på 6,500 kronor. Några offentliga anslag lämnas icke. Underhållskostnaden per barn och dag har växlat mellan 22 öre och 29,7 öre och anslås i medeltal till 25,8 öre. Mjölken utlämnas gratis och under de respektive åren 1903—1910 hafva 27, 59, 61, 60, 64, 65, 64 och 58 barn haft vård vid Norrköpings Mjölkdroppe. Hela antalet barn, som där vårdats, har varit 313, och af dem ha 64,7 % varit af legitim och 35,3 % af illegitim börd. Dödsprocenten har i medeltal varit 6,9 % per år och mag- och tarmsjukdomar som dödsorsaker uppgifvas af läkaren, Dr: Sven Philip, som »mycket sällsynta». Fri läkarvård lämnas af anstaltens läkare och behöfvande erhålla fri medicin.

Föreningen Mjölkdroppen i Karlstad

började sin verksamhet den 20 sept. 1903. Den årliga afgiften för ledamotskap är 2 kronor, och föreningen tillhöriga fonder äro 2 st. å resp. 890 och 1,250 kronor. Af staden lämnas ett bidrag af 1,000 kr. om året. Underhållskostnaden för barn och dag har varierat från 29 till 54 öre. Som regel lämnas mjölken ut gratis, men i vissa fall tages en afgift af dels 3, dels 5 öre per flaska. Totalsiffran af från år 1903 till 1910 vårdade barn har utgjort 312 och under de resp. åren hafva vårdats 11, 49, 50, 72, 53, 100, 64 och 54 barn. Under de gångna åren hafva 47 dödsfall inträffat och af dem voro 13 beroende på sjukdomar i matsmältningsorganen. Anstaltens läkare är Doktor Hugo Severin.

Mjölkdroppen i Malmö,

som underhålles af Föreningen Mjölkdroppen i Malmö, stiftad våren 1902 af Med. Doktor Johan Cronquist, började sin verksamhet den 6 nov. 1903. Föreningen äger enligt bokslut af d. 31 dec. 1910 ett kapital af 24,510,01 kr. och dess årsavgifter uppgingo 1910 till 1,135,50 kr. Några offentliga anslag lämnas icke. Underhållskostnaden per barn och dag beräknas till 24,4 öre. År 1910 utlämnades 12,164 mjölkportioner kostnadsfritt till medellösa och 12,769 mot betalning. Afgifterna variera från 40 öre till 10 öre.

De besökande barnens antal voro

1903	⁶ / ₁₁ — ³¹ / ₁₂	32	däraf	12	af legitim,	20	af illegitim	börd.
1904		95	»	67	»	»	28	»
1905		136	»	100	»	»	36	»
1906		186	»	140	»	»	46	»
1907		182	»	150	»	»	32	»
1908		220	»	179	»	»	41	»
1909		223	»	162	»	»	61	»
1910		235	»	178	»	»	57	»
1911	¹ / ₁ — ³⁰ / ₉	179	»	125	»	»	54	»

Dödsfallens antal under tiden ⁶/₁₁ 1903—³⁰/₉ 1911 var 93 och af dem afledo 23 barn i matsmältningsrubbingar.

Utom mjölk och mjölkblandningar hafva äfven »vällingar och maltsoppor» utlämnats från anstalten i Malmö.

Läkare vid Mjölkdroppen var Med. D:r Johan Cronquist till juli 1908, hvarefter Doktor Nils Walén, inträdde i tjänsten som läkare vid anstalten.

Uppsala Mjölkdroppe

började sitt arbete i april 1904 och stödes af en förening, hvars ledamöter årligen erlægga en afgift af minst 3 kr; insamlade fonder uppgå till 9,000 kr. (5,000 kr. af sparbankens vinstmedel och återstoden genom sammanskott från enskilda). Uppsala stadsfullmäktige ha för år 1909 beviljat 600 kr. och för år 1911 400 kr., »för täckande af uppkomna brister». Underhållskostnaden pr barn och dag har växlat mellan 29,5 och 39 öre. Mjölken utlämnas som regel mot en afgift af 5 öre pr barn och dag.

Antalet barn, som vårdats vid Uppsala Mjölkdroppe, var:

år 1904 = 32 st. med en dödsprocent =	3,1
» 1905 = 52 » » » » =	7,7
» 1906 = 51 » » » » =	7,8
» 1907 = 60 » » » » =	13,3
» 1908 = 57 » » » » =	Uppgift saknas.
» 1909 = 45 » » » » =	4,4
» <u>1910 = 43</u> » » » » =	2,3

S:a 340

Som regel lämnas icke läkarevård annat än vid matsmältningsrubbingar och fri medicin lämnas icke. Anstaltens läkare är dr E. v. Bahr.

Föreningen Mjölkdroppen i Helsingborg

konstituerades den 26 febr. 1904 och dess anstalt stod beredd att börja sitt arbete i juni samma år. Föreningen disponerar följande donerade kapital:

1905	$\frac{17}{10}$	R. Tornérhjelm's fond	5,000	kr.
1908	$\frac{29}{7}$	Kapten J. P. Jönssons donation ...	2,500	»
1910	$\frac{8}{1}$	B. M. Anderssons donation	5,000	»
1910	af	B. M. Andersson donerade 10 st. aktier i Bank-A.-B Södra Sverige à 400	4,000	»
1911	af	B. M. Andersson donerade 10 st. aktier i Bank-A.-B Södra Sverige	4,000	»

S:a 20,500 kr.

Af staden erhåller föreningen för år 1911 500 kr.
Ledamotsavgifter jämte frivilliga bidrag uppgingo
(för 1910) till 1,263 kr.

Underhållskostnaden pr barn och dag uppgår till
28 à 30 öre.

Som regel lämnas mjölken gratis; dock kunna
äfvén betalande erhålla mjölk mot en afgift från 10 till
30 öre pr dag, och äger anstaltens läkare rätt att inom
dessa gränser bestämma afgiften i hvarje fall.

Under de år arbetet pågått ha de nyinskrifna bar-
nens antal uppgått till:

år 1904	=	60	st.	med en dödsprocent af	11,7
» 1905	=	88	»	»	» 25,0
» 1906	=	69	»	»	» 23,2
» 1907	=	60	»	»	» 26,7
» 1908	=	50	»	»	» 30,0
» 1909	=	58	»	»	» 25,9
» 1910	=	33	»	»	» 6,1
» 1911	=	36	»	»	» 8,3

S:a 454

Samtliga dödsfall voro till antalet 96, d. v. s. omkr.
21,2 %, och af dödsfallen berodde 20 på matsmältnings-
rubbingar.

Från 1905—1909 var anstalten förenad med en barnkrubba, i hvilken dödligheten i »förkylningssjukdomar» var synnerligen hög.

Läkarevård lämnas vid mottagningarna å anstalten och fri medicin erhålles på fattigvårdens bekostnad efter läkarens recept.

Läkare vid Helsingborgs Mjölkdroppe är dr J. Th. Hegardt.

Mjölkdroppen i Lund

började sitt arbete i december 1904. En förening Mjölkdroppen i Lund finnes och dess ständiga ledamöter betala en inträdesavgift af 50 kr., årsavgiften är bestämd till 2 kr. Dessa ledamotsavgifter utgöra ett årsbidrag af 600 kr. Från två sparbanker lämnas bidrag med tillsammans 600 kr., af andelar i »barnens julkonsert» erhåller anstalten ett bidrag på 200 kr. samt tillsvidare räntefkastningen af en under stadsfullmäktiges disposition stående fond, utgörande sista året (1910) 372 kr. Inga fonder finnas insamlade; inga offentliga anslag lämnas.

Underhållskostnaden för barn och dag har växlat från 29,5 till 47,8 öre. För alla barn betalas avgift; för obemedlade 5 öre, mindre bemedlade 15 öre och bemedlade 40 öre.

De vid anstalten vårdade barnens antal var:

år 1905 = 43 st. med en dödsprocent af	6,97
» 1906 = 39 » » » » »	10,25
» 1907 = 50 » » » » »	0,00
» 1908 = 66 » » » » »	9,00
» 1909 = 57 » » » » »	3,5
» 1910 = 43 » » » » »	6,97
» 1911 = 46 » » » » »	6,00

Af 21 dödsfall berodde 7 på akut tarmsjukdom.

Läkarevård lämnas barnen, äfven i deras hem, och fri medicin åt fattigvårdsberättigade af anstaltens läkare, andra stadsläkaren i Lund d:r Herman Ryberg.

I Falun

började Mjölkdroppen sitt arbete den 1 januari 1905 och underhålles genom frivilliga gåfvor.

En donation å 10,000 kr. finnes och från Falu stads besparingsfond har sedan år 1906 årligen lämnats ett hyresbidrag på 200 kr.

Underhållskostnaden pr barn och dag har varierat omkring 25 öre.

Mjölken utlämnas gratis.

Vid anstalten vårdade barn utgjorde:

år 1905	28	nyintagna barn	med	3,703	underhållsdagar
» 1906	23(?)	»	»	4,868	»
» 1907	25	»	»	5,023	»
» 1908	23	»	»	5,071	»
» 1909	22	»	»	5,262	»
» 1910	22	»	»	5,386	»

Under åren 1905 t. o. m. 1910 inträffade 14 dödsfall, af hvilka 2 angifvas orsakade af tarmsjukdom. Läkarevård och fri medicin lämnas åt barnen och läkarevården bestrides af 1:sta Prov.-läkaren Dr G. Windahl, samt vid förfall för honom af Dr M. Ardell.

I Gäfle

började Mjölkdroppen sitt arbete den 20 juli 1905. En förening finnes och dess ledamöter äro antingen ständiga, som en gång för alla erlägga minst 100 kr., un-

derstödande ledamöter, som erlægga årligen minst 10 kr., eller årligt betalande med en afgift af minst 2 kr. Kapitalbehållningen utgjorde d. $3\frac{1}{12}$ 1910, förutom inventarier, kr. 14,000 i obligationer, kr. 3,687: 64 innestående i bank samt en kontant kassabehållning af kr. 772: 97. Staden lämnar inga anslag, men upplåter lokal hyresfritt. Underhållskostnaden per barn och dag har beräknats till 44 öre och mjölken utlämnas som regel gratis, men i vissa fall mot en afgift af från 2 till 6 kr. per månad.

Barnens ant. under år 1906 = 75 st. med en dödsproc. = 6
 » » » » 1907 = 72 » » » » = 16
 » » » » 1908 = 68 » » » » = 13
 » » » » 1909 = 72 » » » » = 5,5
 » » » » 1910 = 61 » » » » = 16

Från d. $20/7$ 1905 — $3\frac{1}{10}$ 1911 hafva 307 barn inskrifvits och bland dödsorsakerna äro mag- och tarm-sjukdomar ej vanligast. Fri läkarvård och medicin på fattigvårdens konto lämnas behöfvande. Som anstaltens läkare tjänstgör Bataljonsläkaren Doktor N. Sparrman.

I Örebro

startade dr O. Mossberg en »Mjölkdroppe», som började sin verksamhet den 15 okt. 1905. Någon förening finnes icke, ej heller några fonder, utan har verksamheten uppehållits genom gåfvor från Örebro sparbank år 1905 af 3,000 kr. och 1906 af 2,500 kr., 1908 lämnade en enskild person 500 kr. som gåfva och »1:a majblomman» 4,858 kr. 1908 samt 2,500 kr. 1911. Genom ett anslag å 2,500 kr. från och med år 1908 af Örebro stad till en »upplysnings- och understödsbyrå för mödrar med späda barn i samband med mjölkkök och poliklinik för fattiga

barn under 2 år» skedde en ändring af Mjölkdropsarbetet i Örebro. Staden själf öfvertog ledningen och kontrollen af Mjölkdropsarbetet och utvidgade Mjölkdroppen till ett slags poliklinik, där barn under två år erhöilo läkarevård och äfven mjölkportioner. Åt digifvande mödrar lämnades »dipremier» bestående af 1 à 2 liter mjölk per dag. Doktor O. Mossberg leder alltjämt denna anstalt. Underhållskostnaden per barn och dag har växlat mellan 47 och 50 öre.

Angående verksamheten vid denna anstalt har meddelats, att totalsiffran för barn, som anlitat anstalten från d. $\frac{15}{10}$ 1905—1910 varit 215.

Anstalten har under de olika åren anlitats:

år 1905	af	28	barn
» 1906	»	45	»
» 1907	»	36	»

Från mjölkköket har under år 1908 utlämnats mjölk till i medeltal 16 barn dagligen; under år 1909 till i medeltal 21 barn och under år 1910 till i medeltal 27 barn.

Att denna anordning för Örebro stads vidkommande visat sig förmånlig framhålles af doktor Mossberg.

Dödsprocenten under de resp. åren framgår af följande siffror:

för år 1905 = 4 %, 1906 = 12 %, 1907 = 3 %, 1908 = 12 %, 1909 = 3 % och 1910 = 6 %.

Då anstalten besökts af barn ända till 2 års ålder kan man ej — så vidt jag förstår — direkt jämföra uppgifterna med dem, som lämnats från anstalter af typisk »mjölkdrops-art.»

Luleå Mjölkdroppe

öppnades den 18 april 1906, och stödes af en förening, hvars ledamöter betala en årsafgift af 2 kr. Insamlade fonder utgöra 5,000 kronor. Underhållskostnaden per barn och dag uppgår i rundt tal till 26 öre och mjölkportionerna utdelas som regel gratis.

Hela antalet vårdade barn uppgår i nov. 1911 till 96 st. och utgjorde år

1906 — 16 barn.

1907 — 12 »

1908 — 20 »

1909 — 13 »

1910 — 21 »

1911 — 14 »

Under de gångna åren ha inalles 17 barn afidit.

Fri läkarvård och fri medicin lämnas vid Luleå Mjölkdroppe, som ledes af dr. P. Brännström.

Mjölkdroppen i Sundsvall

öppnades i juli 1907 och verksamheten stödes af en förening, hvars ständiga ledamöter betala 50 kr. och hvars årsledamöter betala 5 eller 3 kr. En donation å 1,000 kr. har tillkommit föreningen. Från stadsfullmäktige i Sundsvall har verksamheten årligen fått ett anslag på 1,000 kr. Underhållskostnaden per barn och dag kommer på omkring 38,5 öre.

Större delen barn erhålla mjölken afgiftsfritt men äfven betalande finnas och delas i

»helbetalande 1,50—2,40—3,00 och

halfbetalande 0,75—1,20—1,50

för resp. 1—2, 3—6 och 6—12 månaders barn.»

Totalsiffran vårdade barn är 146 och under åren 1907—1910 vårdades respektive 14, 48, 51 och 60 barn vid anstalten.

Dödsprocenten under åren 1908, 1909 och 1910 var resp. 8,37, 7,84 och 8,33. Läkarevård lämnas och fattigvårdsberättigade erhålla fri medicin. Läkarevården bestrides af andre stadsläkaren dr S. Holmblad.

Mjölkdroppen i Kristianstad

är en bland de yngsta i vårt land och började sitt arbete den 7 maj 1910. Den uppehålls af en förening i staden, och af dess ledamöter uppbäres en årsavgift på minst 1 kr. Föreningens kapital utgöres af en insamlad fond på 3,000 kr. samt en gåfva af Barnens dag, stor 4,000 kr; summa 7,000 kr. Ett anslag från stadsfullmäktige på 700 kr. år 1911 samt en gåfva på 200 kr, från sparbanken, ha under de två åren kommit arbetet till godo.

Underhållskostnaden pr barn och dag har uppgått till 44,49 öre. Då alla mjölkportioner utdelas mot dagsersättning — beräknade efter en skala af 5, 10, 20 och 40 öre per barn och dag — har kostnaden för hvar portion kunnat nedbringas till 33,56 öre.

Totalsumman af vid Mjölkdroppen vårdade barn har uppgått till ett antal af 73 st. Under år 1910 nyinskrefvos 39 barn, under år 1911 till november blefvo 34 inskrifna. Under 1911 ha inalles 52 barn haft vård vid anstalten. Dödsprocenten för år 1910 var 12,82. Under år 1911 har inträffat ett dödsfall i kikhosta. Endast ett dödsfall, beroende på sjukdom i matsmältningsorganerna, har noterats.

Doktor Erik Heibel lämnar fri läkarevård och genom hans förmedling erhålla behöfvande också fri medicin.

* * *

Af hvad här blifvit sagdt framgår, att arbetets art innebär något för barnavännen tilltalande, som manar till försök. En eller annan olikhet vid uppgörandet af stadgar o. dyl., eller frågan huruvida mjölkportionerna skola utlämnas kostnadsfritt eller mot afgift, beräknad efter olika grunder, spelar ju ingen väsentlig roll. Hufvudbetydelsen hos detta arbete är icke heller om det samma kallas Mjölkdroppe, Upplysningsbyrå för mödrar, eller något annat.

Betydelsefullt är däremot sträfvandet, att nå så många mödrar som möjligt, samt att från alla dessa anstalter utgår en samfälld och allvarlig maning till mödrarna, att, så långt det är dem möjligt, själfva draga försorg om sina barns uppfödning vid bröstet och slutligen att i fall af behof hjälpa mödrarna med sakkunniga råd och ett omsorgsfullt öfvervakande af de fall, som fordra en articiell uppfödning.

Mera än 7,000 barn hafva, under loppet af dessa 10 år, vårdats vid de svenska mjölkdropparna. Denna siffra är ju, äfven den, i sin mån ett vackert bevis, att verksamheten är värd att taga vara på och utnyttja till förmån för de späda, som behöfva sådan hjälp.

VI.

Med stöd af de erfarenheter, jag vunnit under min tioåriga verksamhet i Mjölkdroppsarbetet, har jag sökt lämna en liten skildring af detsamma och hoppas ha lyckats så till vida, att jag kunnat påvisa ett visst värde hos denna art af arbete bland och för de späda. Så förblindad af min fixa idés förträfflighet är jag icke, att jag ej inser, att vid detta arbete ännu låda brister och ofullkomligheter och att detsamma — för de späda barnens räkning — ej är det enda fullkomliga. Bort det! Det synes mig därför vara af den allra största vikt att beakta alla felkällor och tillgodogöra sig alla erfarenheter för att ernå det bästa möjliga. Allt människoverk är ofullkomligt och blott det som kan förbättras är fritt från stillastående, d. v. s. tillbakagång.

Jag vågar dock tro, att denna verksamhet jämsides all annan förträfflig sådan, som finnes i vår stad och vårt land och som utöfvas exempelvis af Barnavård, Småbarnshemmen, Lilla Hemmet, Fosterbarnsinspektionen och flera andra, till slut skall besegra den okunnighet som råder då det gäller vården af de späda barnen och det uppväxande släktet. Gemensamt må vi alla sträfva att hinna det stora målet: en ökad motstånds-

kraft mot de hotande farorna för barnens lif och hälsa, en minskad dödlighet under barnaåren och en mera tryggad uppväxt för barnen, till fromma och glädje ej blott för deras föräldrar utan äfven för ett älskadt fosterland, som väl i framtiden behöfver ett uppvuxet släkte, skickadt att värdigt taga om hand det arf, vi en gång skola lämna efter oss. Att denna arfvedel ingalunda blir lätt att förvalta är väl tämligen säkert, och härtill behöfves nog både goda hufvuden och motståndskraftiga, härdade kroppar.

Kanske sväfvar min fantasi för vida, då jag inbillar mig, att genom de förenade omsorger, som våra dagars människor ägna barnen, vi, med relativt små kostnader och ekonomiska uppoffringar för de späda och det uppväxande släktet, skola minska de ganska tunga utgifter, som stat och kommun nödgas ålägga oss i form af bidrag till sjukvård, fattigvård och fängel-sevård.

Göra vi vårt allra bästa för att skaffa arbetsdugliga individer — som icke blott kunna arbeta, utan äfven ha känslan af arbetsglädje — och behöfva de sedan icke sakna möjligheter att få arbete, skola vi nog också kunna minska brottsligheten. Ty alldeles säkert är det sanning i de ofta citerade orden, att »en sund själ bor i en sund kropp.»

Men det gäller att börja i tid och häri — att börja i god tid — ser jag för min del den bästa ekonomien och de största besparingsmöjligheterna såväl ur den enskilda individens som ur samhällets synpunkt.

Asikter och omdömen kunna ju vara olika om en arbetsplan och dess betingelser att i praktiken visa sin

nytta, och nog finns det en hel del att diskutera beträffande Mjölkdroppen.

Alla de många ljusa minnen af tilldragelser och personligheter, som för mig stå i samband med Mjölkdroppen, göra dock, att jag tror och hoppas på detta arbetes välsignelse och nytta för vårt fosterland.

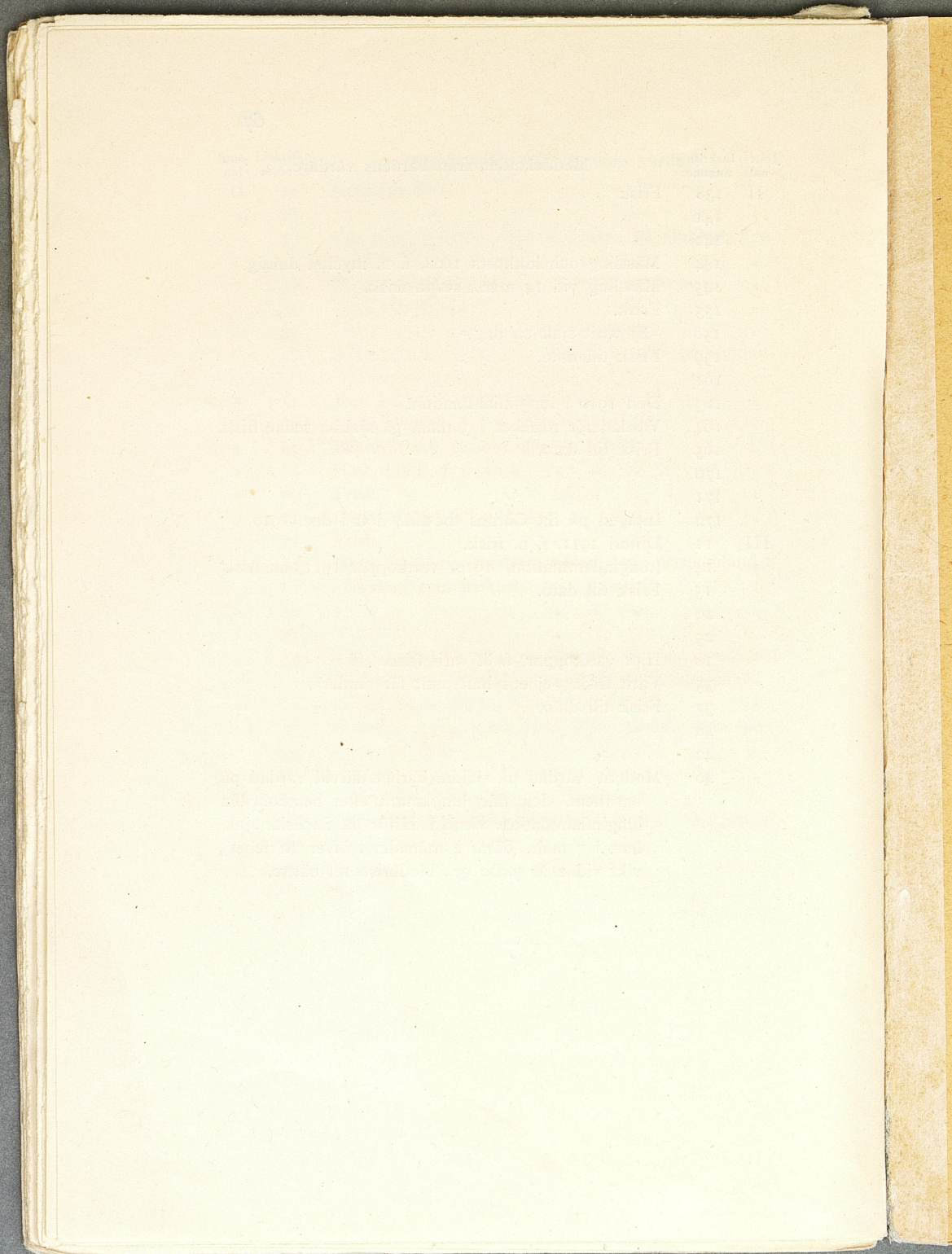
Bilaga.

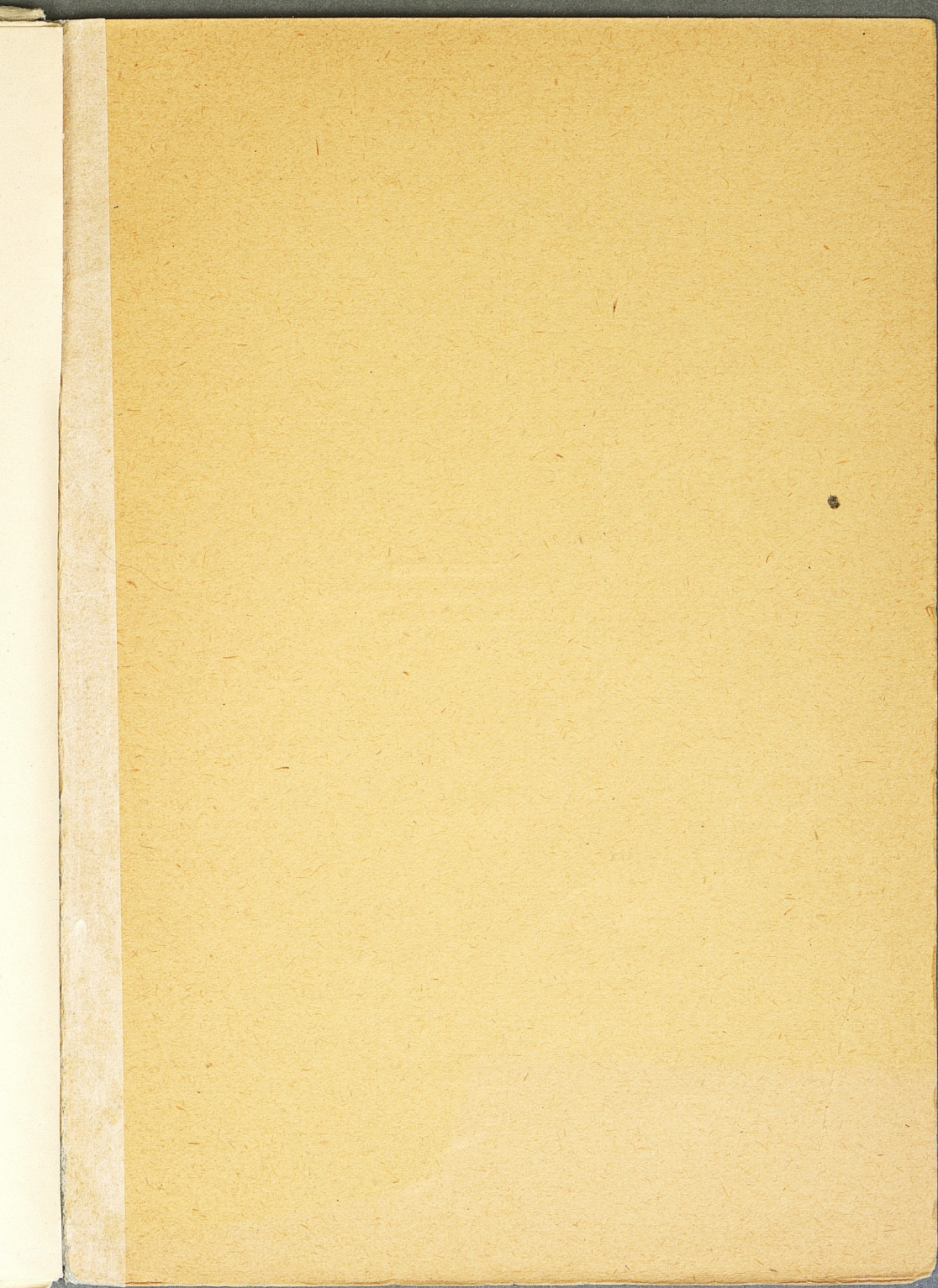
Journal	Inskrifn.- nummer	Meddelanden från barnens vårdare.
I	2	Vårdats på sjukhus för lunginflamm. o. difteri, kunde ej gå förrän vid 3 års ålder, nu frisk, går i skola.
»	10	Död på Allm. Barnhuset i tuberkulös meningit, tre syskon döda i tuberkulos.
»	11	Frisk till dato.
»	12	Frisk till dato.
»	13	Haft mässling, f. ö. frisk.
»	19	Frisk, går i skola.
»	25	Frisk.
»	26	Mässling, lunginflammation, frisk nu.
»	30	Lunginflammation 2 gånger vid 3 år; nu frisk.
»	31	Mässling, lungkatarr 1909, frisk, går i skola.
»	35	Mässling, vattkoppor 1909, frisk, går i skola, mycket duktig.
»	44	Mässling, opererad vid 2 år för klufven gom, talar dåligt, f. ö. frisk.
»	56	Lunginflammation 1905, död 1907 i tuberkulös meningit, 2 syskon döda i tuberkulos.
»	62	Död i lunginflammation vid 2 år.
»	64	Frisk, är duktig.
»	66	Skarlakansfeber och lungkatarr 1908, difteri 1909, mässling 1910, nu frisk.
»	68	Frisk, föräldrarna mycket tacksamma.
»	75	Haft mässling, f. ö. varit frisk.
»	77	Mässling, f. ö. frisk.
»	80	Död vid 2 års ålder i mässling och lunginflammation.
»	92	Frisk till dato.

Journal	Inskriftnummer	Meddelanden från barnens vårdare.
I	104	Fullt frisk, bland 7 barn ingen så duktig.
»	108	Mässling vid 1 1/2 år, difteri vid 5 år, f. ö. frisk.
»	109	Frisk.
»	116	Haft mässling och difteri 1909, sedan frisk.
»	117	Mässling vid 2 år. Fadern har tbc, barnet enl. undersökning fritt från tbc.
»	118	Haft kikhosta, f. ö. frisk.
»	122	Mässling och lunginflammation, död vid 2 år.
»	124	Död vid 15 månader på Slumsystrarnas barnhem vid Sundbyberg.
»	134	Död 1907 i bukhinneinflammation.
»	147	Lungkatarr 1910, f. ö. frisk.
»	154	Död vid 16 månader i mässling o. lunginflammation.
»	155	Frisk till dato.
»	156	Mässling och kikhosta 1908, därefter frisk.
»	161	Frisk till dato, mor och en syster afidna i tbc.
»	165	Vattkoppor, ledgångsreumatism, vårdas f. n. på S. de C.
»	169	Död vid 14 månader i mässling och lunginflammation.
»	170	Frisk till dato.
»	171	Vikt vid födelsen = 1,400 gr., inskrefs 1-årig vid Mjdr., vägde då 5,800 gr., utskrefs vid 21 mån., vägde då 8,875 gr., nu riktigt duktig.
»	173	Död vid 2 år i tuberk. meningit, fadern har tbc.
»	181	Frisk till 4 års ålder, opererad för bräck, död i tuberkulos.
»	182	Difteri 1910, sedan ägghvita i urinen, nu frisk.
»	183	Mässling och vattkoppor, nu frisk.
»	184	Mässling, lunginflammation, f. ö. frisk sedan.
»	186	Frisk.
»	195	Mellanörsinflammation i 3 mån., f. ö. frisk.
»	198	Bor i Sundbyberg, har varit frisk hela tiden.
II	3	Frisk till dato.
»	9	Skarlakansfeber, kikhosta, död vid 3 år.
»	12	Frisk.
»	24	»
»	25	Lungkatarr 1910, f. ö. frisk.
»	26	Haft mässling och kikhosta, f. ö. frisk sedan.

		Meddelanden från barnens vårdare.
Jour- nal	Inskrifn- nummer	
II	27	Frisk till dato.
»	28	» » »
»	29	Organiskt hjärtfel, legat 2 mån. på sjukhus, f. n. bättre.
»	30	Frisk, vistas på fröknarna Bergs barnhem.
»	35	Frisk till dato.
»	36	Difteri 1911, fullt återställd och frisk.
»	47	Kikhosta o. lungkatarr, vårdad 8 mån. på sjukhus, död vid 2 år.
»	51	Haft kikhosta, f. ö. frisk.
»	62	Frisk till dato.
»	64	Benbrott vid 16 månader, f. ö. frisk.
»	68	Haft difteri, f. ö. frisk.
»	69	Frisk.
»	71	Död i difteri vid 2 1/2 år.
»	72	Frisk.
»	74	Haft mässling, modern anser detta barn, bland 8 syskon, som friskast.
»	80	Frisk.
»	82	»
»	84	Vårdad på S:t Görans tbc-afd. för bentuberkulos, vistas f. n. på Epid. sjukh. för skarlakansfeber.
»	94	Difteri 1910, annars frisk.
»	97	Mässling 1910, vattkoppor 1911, nu fullt frisk igen.
»	100	Frisk till dato.
»	101	» » »
»	102	» » »
»	103	Haft skarlakansfeber, sedan frisk, bor i Hagalund.
»	107	Frisk.
»	109	»
»	111	Mässling vid 1 år, påssjuka 1911, sedan frisk.
»	113	Kikhosta, påssjuka, benbrott före 1911, därefter frisk.
»	115	Frisk.
»	116	»
»	131	»
»	132	»
»	135	Haft mässling, nu frisk.

Journal	Inskrifn.-nummer	Meddelanden från barnens vårdare.
II	138	Frisk
»	141	»
»	142	»
»	144	Mässling och kikhosta 1908, f. n. mycket duktig.
»	145	Mässling vid 14 mån., sedan frisk.
»	155	Frisk.
»	158	»Ej varit sjuk en dag.»
»	159	Frisk till dato.
»	161	» » »
»	163	Död 1910 i lunginflammation.
»	164	Vårdad för rosfeber i 3 mån. på sjukh., sedan frisk.
»	165	Frisk till dato.
»	170	» » »
»	171	» » »
»	172	Intagen på S:t Görans tbc-afd., död i dec. 1910.
III	11	Difteri 1911, f. n. frisk.
»	14	Lunginflammation, 1910, vattkoppor 1911, nu frisk.
»	15	Frisk till dato.
»	20	» » »
»	25	» » »
»	26	Haft vattkoppor, f. ö. varit frisk.
»	35	Varit frisk, »ej ens haft ondt för tänder».
»	37	Frisk till dato.
»	40	» » »
»	42	» » »
»	46	Modern vårdad på sjukh., barnet därvid vårdad på barnhem, fick där lungkatarr, efter hemkomsten lunginflammation, vårdad därför på Sachska sjukhus. i 7 mån. (däraf 2 månader i öfver 40° feber), vikt vid 2 år 9,000 gr., blodbrist, nu bättre.

TRYCKT HOS
P. PALMQUISTS AKTIEBOLAG
STOCKHOLM 1911.

www.books2ebooks.eu